

TURUN
YLIOPISTO

Luottamuksen rakentuminen varhaiskasvatuksessa

Kodin ja varhaiskasvatuksen välinen yhteistyö lapsen aloitusvaiheessa

Kandidaatintutkielma

Kasvatustiede

Laatija:

Anna Vahtera

15.4.2026

Rauma

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu

Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

Kandidutkielma

Oppiaine: Kasvatustiede

Tekijä(t): Anna Vahtera

Otsikko: Luottamuksen rakentuminen varhaiskasvatuksessa

Ohjaaja: Marttila Jenny ja Keränen Virve

Sivumäärä: 30 sivua

Päivämäärä: 15.4.2026

Tiivistelmä

Tutkimuksessa tarkastelin, miten luottamus rakentuu kodin ja varhaiskasvatuksen välillä lapsen aloittaessa varhaiskasvatuspolun. Keskeisenä ajatuksena oli ymmärtää, millaiset tekijät tukevat tai haastavat luottamuksen syntymistä. Tarkastelin myös, miten vanhempien sekä varhaiskasvattajien näkökulmat täydentävät toisiaan. Tutkimukseen osallistui sekä vanhempia, että varhaiskasvatuksen opettajia. Vanhempien kokemukset tarjosivat henkilökohtaisen näkökulman lapsen sopeutumiseen ja arkeen. Varhaiskasvattajien havainnot kertoivat ammatillisesta näkökulmasta ja useiden lasten kokemusten pohjalta. Näiden kahden näkökulman yhdistäminen mahdollisti monipuolisemman ymmärryksen luottamuksen rakentumisesta.

Aineisto kerättiin haastatellen ja analysoitiin laadullisella sisällönanalyysillä. Tulokset osoittivat, että luottamus rakentuu monella eri tavalla. Arjen vuorovaikutustilanteiden kautta, tunnekokemusten ja konkreettisten toimintatapojen kautta. Vanhempien kokemuksissa aloitusvaiheessa esiintyi usein epävarmuutta, haikeutta ja jännitystä. Tämä korostaa luottamuksen emotionaalista merkitystä.

Varhaiskasvattajien sensitiivisyys, yksilöllinen huomio lapsiin ja avoin viestintä tukivat luottamuksen syntyä. Tilanteet, joissa vanhempia ei kohdattu tasavertaisesti voivat horjuttaa luottamusta nopeasti.

Varhaiskasvatuksessa luottamuksen vahvistaminen edellyttää tietoista ja pitkäjänteistä vuorovaikutusta perheiden kanssa. Tällä tavalla voidaan tukea lapsen hyvinvointia, perheen kokemusta varhaiskasvatuksessa, sekä luoda pohjaa toimivalle yhteistyölle.

Avainsanat: Luottamus, varhaiskasvatus

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Teoreettinen tausta	7
3	Tutkimuskysymykset ja tavoitteet	10
4	Menetelmä	11
4.1	Osallistujat	11
4.2	Aineiston kuvaus	12
4.3	Aineiston analysointi	13
5	Tutkimustulokset	14
5.1	Varhaiskasvatukseen liittyvät tunnekokemukset	15
5.2	Luottamus varhaiskasvatuksessa	16
5.3	Osallisuus luottamuksen rakentajana	18
6	Pohdinta	21
6.1	Johtopäätökset vanhempien näkökulma	21
6.2	Johtopäätökset kasvattajan näkökulma	22
6.3	Johtopäätökset suhteessa teoriaan	22
6.4	Tutkimuksen hyödynnettävyys	23
7	Tutkimusetiikka ja tutkimuksen luotettavuus	24
	Lähteet	25
	Liitteet	27
	Liite 1. Haastattelu kysymykset	27
1.1.	Tietosuojailmoitus	28
1.2.	Saatekirje	30

1 Johdanto

Vanhemmat ovat pitkään lapsensa kanssa kotona. Äidit kertovat usein, että kotiin jäämisen päätöksen taustalla on lapsi. Vanhemmat pitävät tärkeänä, että ollaan kotona lapsen hyvinvoinnin kannalta tai eivät halua viedä hyvin pientä lasta kodin ulkopuoliseen hoitoon. Perhevapaakyselyn (2022) mukaan puolet tukea käyttäneistä äideistä on hoitanut lasta kotihoidon tuella enintään 11 kuukautta ja puolet tätä pidempään (Miettinen & Saarikallio-Torp, 2023). Tunneside omaan lapseen on vahva. Huoli ja murhe varhaiskasvatuspolun alkaessa nousee helposti vanhemman mieleen. Kuka huolehtii lapsestani, kun minä en ole paikalla? Kuka pyyhkii lapseni kyyneleet, jos jotain sattuu? Nämä ja monet muut asiat ovat kysymyksiä, joita vanhemmat pohtivat varhaiskasvatuksen alkaessa. Monta kysymystä, joita haluttaisiin esittää varhaiskasvattajille.

Varhaiskasvatuksessa aloittaminen on merkittävä askel lapsen ja koko perheen elämässä. Siirtymävaihe kodista varhaiskasvatukseen voi tuntua vanhemmissa samalla toiveikkaalta ja epävarmalta. Lapsi siirtyy uuteen kasvuympäristöön ja uusien aikuisten huolehdittavaksi. Tässä vaiheessa vanhempien ja varhaiskasvattajien välisen luottamuksen rakentuminen on tärkeää, koska se luo perustan avoimelle ja rehelliselle yhteistyölle, sekä tukee lapsen hyvinvointia kokonaisvaltaisesti (Rutanen & Laaksonen, 2020). Luottamus on prosessi, joka muodostuu monista pienistä vuorovaikutustilanteista, joissa vanhempi kokee tulleen kuulluksi ja arvostetuksi (Keskinen & Virjonen, 2004).

Luottamuksen merkitystä varhaiskasvatuksessa on tutkittu myös kansainvälisesti. Hamm ja Mousseau (2023) korostavat, että vanhempien kokemus luottamuksesta syntyy erityisesti varhaiskasvatuksen ammattilaisten vuorovaikutus tilanteista, avoimuuden ja empaattisen kohtaamisen kautta. Kun vanhempi kokee, että hänen huoliaan kuunnellaan ja niihin reagoidaan sensitiivisesti, luottamus syvenee ja yhteistyö vahvistuu.

Luottamuksen rakentaminen varhaiskasvatuksen arjessa on jatkuva prosessi, jossa päivittäinen vuorovaikutus arjen tilanteissa edesauttaa luottamuksen syntyä. Omassa työssäni olen havainnoinut, että jo pienet eleet vahvistavat luottamusta. Esimerkiksi

tervehdys, katsekontakti ja lapsen yksilöllinen huomioiminen luovat pohjan turvallisuuden tunteelle ja myönteiselle kasvatuskumppanuudelle.

Luottamus toimii pohjana toimivalle kasvatuskumppanuudelle, jossa vanhemmat ja varhaiskasvattajat jakavat yhdessä vastuun lapsen kasvusta ja kehityksestä. Tämä kumppanuus perustuu keskinäiseen kunnioitukseen ja ymmärrykseen eri rooleista ja näkökulmista (Kekkonen, 2012). Vanhempien kokemus siitä, että heidän lapsensa hoidetaan yksilöllisesti ja lapsen tarpeet huomioidaan. Tämä vahvistaa turvallisuuden tunnetta ja edesauttaa sopeutumista varhaiskasvatusympäristöön.

Varhaiskasvatus ei ole pelkästään hoivaa ja huolenpitoa, vaan myös kasvatusta ja oppimisen tukemista. Tässä kokonaisuudessa vuorovaikutuksen laatu on keskeinen tekijä. Ahonen (2017) korostaa, että varhaiskasvatuksen ammattilaisen persoona ja kyky luoda lämpimiä, luottamuksellisia suhteita ovat laadukkaan kasvatustyön kulmakiviä. Lämpimän vuorovaikutuksen kautta syntyy pohja lapsen sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen kehitykselle sekä vanhempien ja henkilöstön väliselle yhteistyölle.

Vanhemmat saattavat kokea varhaiskasvatuksen aloittamisen haastavana ajanjaksona, jolloin luottamus henkilöstöön korostuu entisestään. Turvallinen ja johdonmukainen arki varhaiskasvatuksessa vähentää vanhempien ahdistusta ja edistää lapsen sopeutumista (Mannerheimin Lastensuojeluliitto, 2023). Luottamuksen rakentuminen edellyttää myös varhaiskasvattajien aktiivisuutta ja herkkyyttä kohdata perhe yksilöllisesti, mikä tarkoittaa kuuntelemista, avoimuutta ja jatkuvaa vuorovaikutusta (Opetushallitus, 2022).

Pienet arkiset eleet, kuten tervehdykset, kuulumisten kyselyt ja läsnäolo, muodostavat pohjan luottamukselliselle suhteelle. Tällaiset eleet viestivät vanhemmille, että heidän lapsensa ja heidän itse ovat tärkeitä ja huomioituja. Luottamuksen myötä yhteistyö voi laajentua myös vaikeampiin tilanteisiin, kuten huolien ilmaantumiseen lapsen hyvinvoinnista, jolloin avoin ja rehellinen keskustelu on ensiarvoisen tärkeää (Opetushallitus, 2022).

Positiivisen pedagogiikan näkökulmasta luottamuksen syntyminen ja vahvistuminen on osa turvallisen oppimisympäristön rakentamista. Leskisenoja (2017) korostaa, että myönteinen vuorovaikutus, jossa osapuolet kokevat tulevansa arvostetuiksi ja kuulluiksi, luo pohjan lapsen kasvun ja oppimisen tukemiselle. Samalla vahvistuu myös vanhempien ja henkilöstön välinen yhteistyö, joka tukee lapsen kokonaisvaltaista kehitystä.

Tutkimalla luottamuksen rakentumista varhaiskasvatuksen ja vanhempien välillä voidaan löytää keinoja vahvistaa yhteistyötä ja tukea lapsen siirtymää uudessa ympäristössä. Tämä on erityisen tärkeää, koska luottamus ei synny itsestään, vaan se vaatii jatkuvaa panostusta, johdonmukaisuutta ja aitoja kohtaamisia (Opetushallitus, 2022). Näin varmistetaan, että lapsi saa parhaat mahdolliset lähtökohdat kasvulleen ja oppimiselleen jo varhaisessa vaiheessa. Tutkimuksen kohteena on kodin ja varhaiskasvatuksen välisen luottamussuhteen rakentuminen lapsen siirtyessä varhaiskasvatukseen.

2 Teoreettinen tausta

Luottamus näyttäytyy keskeisenä lähtökohtana kodin ja varhaiskasvatuksen väliselle yhteistyölle. Merkitys korostuu erityisesti lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksen, jolloin perhe kohtaa uuden elämäntilanteen ja joutuu sopeutumaan muutoksiin heidän arjessaan.

Varhaiskasvatuksen aloitus merkitsee vanhemmille tilannetta, jossa lapsen huolenpito siirtyy kodin ulkopuolelle, mikä voi herättää epävarmuutta, huolta ja ristiriitaisia tunteita. Tällaisessa tilanteessa luottamus toimii perustana yhteistyölle ja mahdollistaa avoimen vuorovaikutuksen vanhempien ja varhaiskasvattajien välillä (Govier, 1997; Kotkavirta, 2000). Luottamusta voidaan tarkastella odotuksena siitä, että toinen osapuoli toimii hyväntahtoisesti ja lapsen edun mukaisesti myös epävarmuuden ja riskin vallittaessa (Boon & Holmes, 1991).

Varhaiskasvatuksen kontekstissa luottamus rakentuu hiljalleen arjen kohtaamisissa, keskusteluissa ja yhteistyössä. Tällöin vanhemmat arvioivat ammattilaisten asiantuntemusta, sensitiivisyyttä ja kykyä vastata lapsien yksilöllisiin tarpeisiin (Ilmonen, 2005). Päiväkodin aloitus on lapselle suuri ja merkittävä siirtymävaihe, joka edellyttää sopeutumista uuteen ympäristöön, uusiin aikuisiin ja lapsiryhmään. Tässä siirtymässä luottamuksen rakentuminen kodin ja varhaiskasvatuksen välille tukee lapsen myönteistä kokemusta aloituksesta (Brooker, 2008). Varhaiskasvatuksessa on viime vuosikymmeninä korostettu kasvatuskumppanuuden käsitteitä, mikä perustuu ajatukseen vanhempien ja varhaiskasvattajien tasavertaisesta yhteistyöstä. Kasvatuskumppanuudessa hyödynnetään molempien osapuolten tietoa ja kokemusta ja niitä arvostetaan lapsen edun näkökulmasta (Karila, 2006; Kaskela & Kekkonen, 2006).

Vanhemmuuden ja varhaiskasvatuksen ammatillisuuden välinen suhde rakentuu jatkuvana keskusteluna, jossa määritellään vastuuta ja asiantuntijuutta sekä luottamusta. Luottamus syntyy, kun keskustelut on käyty kunnioittavassa ja avoimessa vuorovaikutuksessa (Alasuutari, 2010). Niina Rutanen ja Kati Laaksonen (2020) tarkastelivat luottamuksen rakentumista varhaiskasvatuksen aloituksessa äitien näkökulmasta ja tekivät havaintoja, että luottamus muodostuu varsinkin kasvattajien toiminnan ennustettavuuden ja henkilökohtaisten ominaisuuksien kautta. Vanhemmat kokevat luottamusta silloin kun he pystyvät ennakoimaan varhaiskasvattajien toimintaa ja kun kasvattajien persoona, kuten vuorovaikutustaidot, sensitiivisyys ja yhteistyökyky tulevat näkyviin arjen kohtaamisissa. Tällainen luottamuksen kehitys tukee lapsen siirtymää kotoa varhaiskasvatukseen. Luottamus vähentää huomattavasti

vanhempien epävarmuutta ja lisää tunteen siitä, että lapsen tarpeet ja hyvinvointi tunnustetaan ja huomioidaan kasvatustyössä (Rutanen & Laaksonen 2020).

Paul kollegoineen (2018) on todennut, että varhaiskasvattajien positiivinen asenne vanhempien osallistumiseen ja heidän tapaansa toteuttaa tätä osallistumista vaikuttavat siihen, miten yhteistyö arjessa käytännössä muotoutuu. Luottamus siis ei ole ainoastaan tunne, vaan myös konkreettinen toimintakäytäntö: kasvattajien valmius kuunnella ja ymmärtää vanhempia sekä jakaa tietoa lapsen päivästä. Kasvattajat ottavat vanhemmat mukaan keskusteluun lapsen arjesta ja oppimisesta vahvistaa yhteistyösuhteen laatua. (Paul ym. 2018).

Luottamuksen rakentumisen lisäksi varhaiskasvattajien ja vanhempien välinen vuorovaikutus voidaan nähdä myös kasvatuskumppanuutena, jossa molempien osapuolten asiantuntijuus ja roolit täydentää toisiaan. Vuorovaikutus toimii lapsen erilaisen kasvuympäristöjä, kotia ja päivähoitoa yhdistävänä linkkinä. Linkki edesauttaa ehyen kasvuympäristön muodostumista lapsille. Avoin ja toimiva vuorovaikutussuhde myös avartaa vanhempien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten näkökulmia lapsen kehityksestä ja kasvatuksesta ja tukee vuorovaikutuksessa molempia osapuolia lapsen huolenpidossa ja kasvatuksessa. Varhaiskasvatuslaissa on kirjoitettu tukemisen näkökulmasta. Vanhemmuuden tukemista on viime vuosina tullut kaikkia lapsen kehitystä ja kasvua muovaavia instituutioita, järjestöjä ja niissä toimivia ammattilaisia ja asiantuntijoiden yhdistävä teema. (Karila ym. 2018).

Kekkosen (2012) mukaan varhaiskasvatuksen ja perheen välistä yhteistyötä koskevat tulkinnat usein vaihtelevat varhaiskasvatuksen yhteiskunnallisten tehtävien muuttuessa. Perheiden varhaiskasvatusta koskevien odotusten vaihtuessa ja varhaiskasvatushenkilöstön tulkintojen muuttuessa yhteistyötä on kuvattu eri tavoin. Yhteistyötä on aiemmin kuvattu esimerkiksi vanhempien valistamiseksi, vanhempainkasvatukseksi, kotien kasvatustyön tukemiseksi ja viimeisimpänä kasvatuskumppanuudeksi. Yhteistyötä on myös kuvattu asiantuntijalähtöiseksi.

Kekkosen (2012) mukaan vanhempien asemaan, oikeuksiin ja osallisuuteen varhaiskasvatuksessa alettiin kiinnittää laajemmin huomiota vasta 2000-luvun alussa. Perhelähtöisyyden merkitystä on perusteltu erityisesti varhaiskasvatuksen lainsäädännöllisellä tehtävällä tukea kodin kasvatustyötä ja vahvistaa kodin ja varhaiskasvatuksen välistä yhteistyötä. Tämän näkökulman mukaan vanhemmat nähdään keskeisinä toimijoina lapsen

kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa, ja heidän asiantuntemuksensa omasta lapsestaan on olennainen osa varhaiskasvatuksen kokonaisuutta.

Lapsi elää arkeaan päiväkodissa pitkälti samankaltaisena kuin kotona. Lapsi on utelias, aktiivinen ja halukas tutkimaan ympäröivää maailmaa. Heleniuksen ym. (2001) mukaan lapset suhtautuvat ympäristöönsä avoimesti ja kokeilevasti, harjoittelevat uusia taitoja ja testaavat rajojaan osana oppimisprosessia. Päiväkodissa lapset luovat suhteita uusiin aikuisiin ja toisiin lapsiin, sekä osoittavat jatkuvaa kiinnostusta ympäristön tarjoamiin mahdollisuuksiin. Kun lapset osallistuvat erilaisiin toimintoihin, he oppivat uusia taitoja ja tietoja. Aktiivinen toimiminen korostaa sitä, miten tärkeää on huomioida lapsen oma näkökulma ja miten kodin ja varhaiskasvatuksen välinen yhteistyö muodostaa keskeisen osan lapsen arkea ja elämää.

3 Tutkimuskysymykset ja tavoitteet

1. Millaisten tekijöiden vanhemmat kokevat tukevan tai heikentävän luottamuksen rakentumista varhaiskasvatuksen henkilöstöön lapsen varhaiskasvatuspolun aloitusvaiheessa?
2. Miten varhaiskasvattajat kuvaavat toimintatapojaan luottamuksen vahvistamisessa vanhempien kanssa lapsen varhaiskasvatuspolun alkaessa?

Tässä tutkimuksessa tarkastellaan luottamuksen rakentumista kodin ja varhaiskasvatuksen välillä silloin, kun lapsi aloittaa varhaiskasvatuspolkunsä. Erityisesti haluan selvittää, millaisia tekijöitä vanhemmat kokevat tukevan tai heikentävän luottamuksen syntymistä varhaiskasvatuksen henkilöstöön heti varhaiskasvatuksen aloitusvaiheessa. Lisäksi tutkitaan, miten varhaiskasvattajat itse kuvaavat omaa rooliaan ja toimintatapojaan luottamuksen vahvistamisessa vanhempien kanssa.

Tutkimus keskittyy siis kahteen näkökulmaan: vanhempien kokemuksiin ja varhaiskasvattajien omiin kokemuksiin. Tällä tavalla pyritään saamaan kokonaiskuvan siitä, miten luottamusta syntyy, millaiset tilanteet tai toimintatavat voivat sitä tukea ja toisaalta, millaiset tekijät saattavat vaikeuttaa sen rakentumista.

Tutkimuksen avulla on mahdollista lisätä ymmärrystä siitä, miten varhaiskasvatuksessa voidaan tukea perheiden ja kasvattajien välistä yhteistyötä, sekä millaisia käytäntöjä voitaisiin kehittää luottamuksellisen suhteen vahvistamiseksi heti aloitusvaiheessa. Tämä on tärkeää, koska onnistunut yhteistyö ja luottamus vaikuttavat sekä lapsen hyvinvointiin että koko perheen kokemukseen varhaiskasvatuksesta (Lammi-Taskula, J. & Siippainen, A. 2018).

4 Tutkimusmenetelmä

Tutkimukseni on kvalitatiivinen ja sen tarkoituksena on tarkastella, miten luottamus rakentuu varhaiskasvattajien ja vanhempien välillä lapsen varhaiskasvatuspolun alkaessa. Tuomen ja Sarajärven (2018) mukaan laadullisen tutkimuksen tavoitteena on ymmärtää ja kuvata tutkittavaa ilmiötä merkitysten ja kokemusten kautta luonnollisessa kontekstissaan. Voidaan puhua myös empiirisestä tutkimuksesta, sillä tutkimus perustuu havaintoaineistoon, joka on kerätty todellisuudesta tutkimusprosessin aikana (Tuomi & Sarajärvi 2018). Aineiston kerään laadullisin menetelmin, koska haluan saada mahdollisimman syvällistä ja kokemuksellista tietoa tutkittavasta ilmiöstä.

Haastattelin valitsemani päiväkodin kasvattajia sekä vanhempia, joiden lapset ovat juuri aloittaneet tai äskettäin aloittaneet päivähoidon. Haastattelujen avulla pyrin saamaan esiin, miten luottamus syntyy arjen vuorovaikutuksessa ja millaisia kokemuksia sekä vanhemmilla että kasvattajilla on luottamuksen rakentumisesta yhteistyön alkuvaiheessa.

Aineiston analysoin laadullisen sisällönanalyysin avulla. Tavoitteena on tunnistaa teemoja ja merkityksiä, jotka kuvaavat luottamuksen muodostumista ja siihen vaikuttavia tekijöitä varhaiskasvatuksen arjessa.

4.1 Osallistujat

Tutkimukseeni olen valinnut osallistujiksi sekä päiväkodin kasvattajia että lasten vanhempia. Ajatukseni on, että näiden kahden ryhmän näkökulmat täydentävät toisiaan ja tuovat tutkimukseen monipuolisempaa ymmärrystä aiheesta. Vanhemmilla on omanlainen, hyvin henkilökohtainen näkökulma lapsen sopeutumiseen ja arkeen varhaiskasvatuksessa, kun taas kasvattajat näkevät tilanteen ammatillisesta näkökulmasta ja useiden lasten kautta.

Vanhempien osalta haluaisin erityisesti tavoittaa niitä, joiden lapsi on juuri aloittanut tai aloittanut varhaiskasvatuksen suhteellisen hiljattain. Uskon, että tällöin heidän kokemuksensa ovat vielä tuoreessa muistissa ja he osaavat kuvata tarkasti, miltä lapsen ja perheen arki on tuntunut uuden arjen alkaessa. Näin saan mahdollisimman ajankohtaista ja aitoa tietoa, joka liittyy suoraan tutkimukseni aiheeseen. Vanhemmat voivat myös pohtia, miten varhaiskasvatuksen aloitus on vaikuttanut lapsen käyttäytymiseen, tunteisiin tai perheen arjen rytmiin.

Kasvattajilta, eli opettajilta ja lastenhoitajilta, pyytäisin mukaan sellaisia henkilöitä, jotka työskentelevät samassa ryhmässä tutkimukseen osallistuvien lasten kanssa. He voivat tarjota arvokasta tietoa siitä, miten luottamus vanhempien kanssa on lähtenyt rakentumaan lapsen varhaiskasvatuspolun alussa. Kasvattajat näkevät läheltä, millaiset vuorovaikutustilanteet ja kohtaamiset tukevat luottamuksen syntymistä ja millaisia haasteita yhteistyössä mahdollisesti ilmenee. He osaavat myös kuvata, miten he itse pyrkivät vahvistamaan luottamusta esimerkiksi avoimen viestinnän, yhteisten keskustelujen ja arjen kohtaamisten kautta. Näin heidän kokemuksensa auttavat ymmärtämään paremmin, millaisia käytännön keinoja luottamuksellisen suhteen rakentaminen vaatii varhaiskasvatuksen arjessa.

Tällä tavoin saan tutkimukseeni sekä vanhempien että kasvattajien kokemuksia, jotka yhdessä muodostavat kattavamman kuvan varhaiskasvatuksen aloituksesta ja siihen liittyvistä tunteista ja prosesseista. On tärkeää, että tutkimuksessa kuuluu sekä perheen että ammattilaisten ääni, koska heidän yhteistyönsä ja vuorovaikutuksensa ovat keskeisessä roolissa lapsen hyvinvoinnin kannalta.

4.2 Aineiston kuvaus

Keräsin tutkimusaineiston laadullisin menetelmin haastattelemalla vanhempia ja varhaiskasvattajia. Haastattelujen avulla pyritään saamaan syvällistä tietoa siitä, miten luottamus rakentuu varhaiskasvatuspolun alkaessa. Haastattelussa käytin ennalta suunniteltuja kysymyksiä ja teemoja, mutta keskustelun annetaan edetä joustavasti haastateltavan omien kokemusten ja ajatusten mukaan.

Toteutin tutkimustani varten yhteensä 6 haastattelua. Haastatteluun osallistui sekä vanhempia, että varhaiskasvatuksen ammattilaisia. Haastattelut olivat luonteeltaan teemahaastatteluja. Haastattelu eteni laatimieni kysymysten pohjalta, mutta haastateltaville annettiin mahdollisuus tuoda omia näkemyksiä, sekä kokemuksia esiin vapaasti. Haastattelujen teema liittyi varhaiskasvatuksen aloitukseen, siirtymävaiheen kokemuksiin sekä vanhempien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten väliseen yhteistyöhön ja luottamuksen rakentumiseen. Yksittäinen haastattelu kesti noin 20–30 minuuttia. Kesto vaihteli hieman sen mukaan, kuinka laajasti haastateltava halusi avata omia kokemuksia. Haastattelut toteutettiin kasvokkain sekä etäyhteyksin. Haastattelut nauhoitettiin osallistujien suostumuksella myöhempää litterointia ja

analyysiä varten. Haastattelutilanteesta pyrittiin luomaan rauhallisessa ympäristössä, jotta osallistujat pystyivät kertomaan kokemuksistaan luottamuksellisesti ja ilman keskeytyksiä.

4.3 Aineiston analysointi

Tutkimusaineiston analysointi toteutetaan laadullisella sisällönanalyysillä. Ensin haastattelut litteroidaan, jonka jälkeen ne käydään huolellisesti läpi useaan kertaan, jotta tututustaan tarkasti aineiston sisältöön. Tämän jälkeen aineistosta tunnistetaan ja löydetään keskeisiä teemoja ja merkityksiä, jotka liittyvät luottamuksen rakentumiseen varhaiskasvatuspolun alkaessa.

Analysoinnin tavoitteena on löytää selkeitä sekä toistuvia piirteitä, jotka selittävät miten luottamus rakentuu vanhempien ja varhaiskasvattajien välillä lapsen varhaiskasvatuspolun alkaessa. Lisäksi pyritään huomioimaan myös yksittäiset, ainutlaatuiset kokemukset, jotta kokonaiskuva säilyy monipuolisena. (Tuomi & Sarajärvi, 2018)

Analyysin edetessä aineistosta rakentuu kokonaiskuva siitä, millä tavoin luottamus konkretisoituu vuorovaikutustilanteissa ja millaiset tekijät edistävät tai haastavat tämän luottamuksen syntymistä. Erityistä huomiota kiinnitetään siihen, miten eri osapuolet ilmaisevat odotuksiaan ja tarpeitaan, sekä miten nämä odotukset kohtaavat tai poikkeavat toisistaan. Näin voidaan tunnistaa myös mahdollisia jännitteitä tai ristiriitoja, jotka vaikuttavat luottamuksen muodostumiseen.

5 Tutkimustulokset

Tässä tutkimuksessa tarkoituksena on selvittää, miten luottamus rakentuu kodin ja varhaiskasvatuksen välillä lapsen varhaiskasvatuspolun aloitusvaiheessa. Tutkimus kohdistuu erityisesti siihen ajankohtaan, jolloin lapsi ja perhe aloittavat varhaiskasvatuksessa ja jolloin yhteistyö varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa alkaa muodostua. Luottamusta tarkastellaan tärkeänä osana kasvatusyhteistyötä sekä lapsen hyvinvointia tukevana tekijänä.

Tutkimuksessa luottamuksen rakentumista tarkastellaan kahdesta eri näkökulmasta.

Ensimmäisenä tavoitteena on selvittää, millaisia tekijöitä vanhemmat ja varhaiskasvattajat kokevat tukevan tai heikentävän luottamuksen syntymistä varhaiskasvatuksen henkilöstöön lapsen varhaiskasvatuspolun aloitusvaiheessa. Vanhempien kokemusten avulla pyritään saamaan käsitys siitä, millaiset kohtaamiset, toimintatavat ja vuorovaikutustilanteet vaikuttavat heidän luottamukseensa varhaiskasvatusta kohtaan, kun taas varhaiskasvattajien näkökulmasta tarkastellaan, miten heidän omat toimintatapansa ja roolinsa tukevat luottamuksen rakentumista yhteistyössä perheiden kanssa.

5.1 Varhaiskasvatukseen aloitukseen liittyvät tunnekokemukset

Vanhempien kokemuksissa varhaiskasvatukseen aloitusvaiheeseen liittyi voimakkaita ja hieman myös ristiriitaisia tunteita. Haastateltavat kuvasivat aloitusta erityisesti jännityksen ja huolen näkökulmasta. Jännitys liittyi siihen, että lapsi jäi hoitoon vieraiden aikuisten vastuulle ja vanhemman oli luovutettava hoivavastuuta kodin ulkopuolelle. Aloitushetket ja ero lapsesta koettiin tunnepitoisina ja vanhempien puheissa korostui epävarmuus siitä, miten lapsi pärjää ja miten hänen tarpeensa huomioidaan.

No aluksi ainakin jännitti ihan hirveästi, kun ei tuntenut just niitä hoitotätejä. Mutta se helpotti kyllä sitten huomattavasti, kun me käytiin eka tutustumassa niinku kaikki yhdessä ja (lapsen nimi) ei jäänyt silloin vielä hoitoon. Mutta oli se aika sellaista niinku... Vähän ehkä itselle tuli semmoinen olo, että hylkäänkö mä nyt mun lapseni tuonne hoitoon muiden vastuulle ja lähden itse niinku kotiin opiskelemaan (Vanhempi 1)

Haastateltava kuvaili erityisesti lähtötilanteissa tulevan tunteita pintaan. Lapsen ikävä ja itku jättötilanteissa vaikuttivat voimakkaasti myös vanhemman kokemukseen. Vaikka vanhempi tiedosti tilanteen olevan osa arkea, herätti lapsen jättäminen päiväkotiin ristiriitaisia ja haikeuden tunteita.

Oli ihan selkeästi semmoinen niinku... tunteiden mylläkkä siinä sitten itsellä, että voinko nyt lähteä, vaikka tiedän, että pitää lähteä, mutta etenkin silti tuli semmoinen haikea olo siitä niinku poistua... Joo oli siinä semmoista haikeutta ja ikävääkin vähän ja ensimmäisen päivän aikana niiltä kyyneleitäkään ei vältytty. (Vanhempi 2)

Varhaiskasvattajat korostivat vanhempien tunteiden ja reaktioiden huomioimista lapsen aloitusvaiheessa. Yksi keskeinen keino on perehtyä lapsen tapoihin, tottumuksiin ja perheen toiveisiin etukäteen esimerkiksi vanhemmille annettavan kaavakkeen avulla.

Tutustumiskäynnin aikana kasvattajat kuuntelevat vanhempia herkällä korvalla, kartoittavat mahdollisia huolia ja pyrkivät vastaamaan niihin avoimesti. Näin vanhemmat kokevat, että heidän huolensa ja lapsen yksilölliset tarpeet otetaan vakavasti, mikä vahvistaa luottamusta varhaiskasvatukseen henkilöstöön.

Pyydetään vanhempaa ensiksi täyttämään semmoinen kaavake lapsesta missä on tapoja ja tottumuksia, toiveita ja sitten kun he tulevat tutustumiskäynnille, niin keskustellaan, että miltä

teidän perheessänne tämä tuntuu ja kuunnellaan vähän sitä herkällä korvalla, mitä vanhempi tuo esille. Jos vanhempaa kovasti huolestuttaa, niin kysytään mikä kenties huolestuttaa.

(Kasvattaja 1)

Kasvattajat pitivät tärkeänä myös ensikohtaamisen rakennetta: aikaa varataan riittävästi, vastaanotto tehdään rennosti ja hyväntuulisesti ja tiloihin tutustutaan lapsen ehdoilla. Huomiota kiinnitetään sekä lapsen että vanhemman tunteisiin – esimerkiksi seurataan, kumpi jännittää enemmän, ja edetään lapsen irtautumisen ja uteliaisuuden mukaan. Näin pyritään luomaan molemminpuolinen luottamuksen ja turvallisuuden tunne alusta alkaen.

Koitan tuoda siihen semmoisen, että se olisi kummallekin rentouttava, ja seuraa tietenkin sitä, onko lapsi kovin kiinni vanhemmassa, kumpi jännittää enemmän. Kun lapsi alkaa tutkia ympäristöä, huomaa että vanhempi rentoutuu ja se helpottaa aloitusta molemmille.”

(Kasvattaja 1)

5.2 Luottamus varhaiskasvatuksessa

Vanhempien kokemusten mukaan luottamusta varhaiskasvatukseen tukee erityisesti avoimuus ja rehellinen viestintä. Vanhempi koki tärkeänä, että varhaiskasvattajat kertovat lapsen arjesta suoraan ja käsittelevät tilanteet heti, sen sijaan että vain seurattaisiin, miten ne kehittyvät. Tämä loi vanhemmalle turvallisuuden tunnetta ja vahvisti luottamusta siihen, että lapsi saa asianmukaista tukea ja huolenpitoa.

Mun mielestä avoimuus lisää luottamusta ja semmoinen rehellisyys, että pystyy niinku sanomaan asioita... jos vaikka mun lapsi olisi jotenkin semmonen rähisiä siellä, niin mä toivoisin, että mulle sanottaisiin siitä ihan reilusti ja että keskusteltaisiin niistä asioista sillain heti kun se tilanne on. (Vanhempi 1)

Varhaiskasvattajat korostivat empaattista ja läsnäolevaa suhtautumista vanhempien tunteisiin lapsen aloitusvaiheessa. Heidän mukaansa vanhemmat kokevat usein haikeutta ja suuria tunteita, kun lapsi aloittaa varhaiskasvatuksen, ja nämä tunteet pyritään huomioimaan ymmärtäväisesti. Luottamuksen syntymistä tukee myös avoin viestintä lapsen päivästä sekä kuulumisten dokumentointi päivän kulusta.

Pienellä kynnyksellä pyritään myös viestittelemään kesken päivää lapsen kuulumisia ja kirjataan ylös yksityiskohtaisesti päivän kulusta. (Kasvattaja 2)

Luottamusta tukevat myös vanhemmille tarjottavat konkreettiset tiedot ryhmän päiväjärjestyksestä ja toimintatavoista, sekä mahdollisuus osallistua vanhempainiltoihin, joissa kerrotaan ryhmän pedagogiikasta ja arjen käytännöistä. Näin vanhemmat saavat varmuutta siitä, että lapsen arki on suunniteltua, turvallista ja että heidän lapsensa hyvinvointi huomioidaan.

Lapsen aloittaessa perhe saa ryhmän päiväjärjestyksen ja siitä näkee päivän kulun ja aikataulun. Lisäksi järjestetään vanhempainiltoja, joissa käydään läpi pedagogiikkaa, päiväjärjestystä ja muuta tiedotettavaa. (Kasvattaja 2)

Tämä kuvaa varhaiskasvatuksen toiminnan läpinäkyvyyttä luottamuksen rakentajana. Kun perhe saa konkreettisen päiväjärjestyksen ja tietoa pedagogiikasta sekä arjen käytännöistä, vanhemmalle muodostuu selkeä käsitys lapsen päivän rakenteesta ja toiminnan tavoitteellisuudesta. Tieto lisää ennakoitavuutta ja vähentää epävarmuutta, mikä vahvistaa kokemusta siitä, että lapsen arki on suunnitelmallista. Vanhempainillat tarjoavat myös mahdollisuuden vuorovaikutukseen ja kysymysten esittämiseen, mikä tukee kodin ja varhaiskasvatuksen välistä yhteistyötä sekä syventää luottamusta.

Henkilöstön vaihtuvuus nousi haastattelussa esiin luottamusta haastavana tekijänä. Vanhemmat saattavat viipyillä tuontitilanteissa ja varmistella asioita useaan kertaan, erityisesti jos paikalla on sijaisia.

Monet vanhemmat myös viipyilee noissa esimerkiksi tuontitilanteissa siinä eteisessä ja varmistelee asioita useaan kertaan... aika usein niitä sijaisia myös vieraksutaan ja heidän toimintaa varmistelee, että tietävätköhän he varmasti ja näin. (Kasvattaja 2)

Tämä kuvaa vanhemman tarvetta varmistua lapsen turvallisuudesta tilanteessa, jossa tuttu aikuinen ei ole paikalla. Epävarmuus sijaisia kohtaan voi heikentää luottamusta, ellei henkilöstö aktiivisesti tee itseään tutuksi ja osoita osaamistaan.

No me pyritään ainakin siihen niinku, että kerrotaan muutoksista mahdollisimman avoimesti ja ajoissa. Jos tiimiin tulee uusi työntekijä tai jonkun lapsen oma kasvattaja vaihtuu, niin siitä sanotaan suoraan vanhemmille ja uusi aikuinen esittelee itsensä heti.. Lisäksi huolehditaan

siitä, että tieto lapsesta siirtyy kunnolla aikuiselta toiselle, ettei vanhemman tarvitse kertoa samoja asioita uudestaan. (Kasvattaja 3)

Luottamusta rapisuttaa helposti tunne, että vanhempana minua ei kuunnella. Esiintyykö päiväkodeissa usein, että isän ääntä ei oteta niin tosissaan ja varteenotettavasti, kuin äidin huoli omasta lapsesta? Tällainen kokemus saattaa viitata sukupuolittuneisiin odotuksiin vanhemmuudesta, joissa äiti nähdään ensisijaisena kasvatusvastuullisena. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on kohdata kaikki huoltajat tasavertaisesti arjen erilaisissa tilanteissa.

(Isän nimi) kertoi, että kun (lapsen nimi) siirtyi isojen ryhmään, hän oli yrittänyt sanoa, että (lapsen nimi) tarvitsee (arjen apuvälineen), mutta häntä ei tavallaan kuultu ollenkaan... Siitä tuli sellainen olo, että kuunteleeko se opettaja ketään vai onko niin, että isää ei kuunnella, että ei tule kuulluksi siinä huolessa ja murheessa mitä lapsesta on, vaikka kyse olisi helposti toteutettavasta asiasta. (Vanhempi 4)

Haastattelujen aikana nousi monella esiin, että vanhemmat kokevat myös luotettavuuden lisääntymistä, kun lapsen päivän kulusta kerrotaan spesifisti. Vanhemmat haluavat kuulla, miten päivä lapsella on mennyt. Ymmärretään, että varhaiskasvatuksessa on kiire, mutta tärkeänä pidetään pysähtyä vanhemman äärelle ja kertoa miten lapsen päivä on oikeasti mennyt. Etenkin isompien lasten kohdalla, kun varhaiskasvatustaustaa on jo jonkin verran päivänsäntä kertominen saattaa jäädä niukaksi.

No parhaiten luottamusta tukee se, että lapsen päivästä kerrotaan oikeasti jotakin. Ei niin, että sanotaan vain, että tänään askarreltiin kissoja, koska se ei vielä kerro siitä, että työntekijä olisi ollut minun lapseni kanssa missään tekemisissä. Mä haluan kuulla jotain juuri mun oman lapseni päivästä. Ymmärrän kyllä, ettei kaikkea voi muistaa tarkasti, mutta jos kysytään, mikä luo luottamusta, niin se, että saan jotain spesifiä tietoa siitä, mitä mun lapseni on tehnyt – esimerkiksi kenen kanssa hän on leikkinyt ja mitä he ovat leikkineet. (Vanhempi 4)

5.3 Osallisuus luottamuksen rakentajana

Osallisuus tukee lapsen hyvinvointia ja oppimista kokonaisvaltaisesti. Vanhemmat tuntevat lapsensa tietenkin parhaiten, joten heidän tietonsa ja kokemuksensa auttavat kasvattajia

ymmärtämään lapsen vahvuuksia, tarpeita sekä mahdollisia tuen tarpeita. Vanhempien kokemuksista nousee esiin, että heidän mielipiteitään sekä ajatuksiaan arvostetaan varhaiskasvatuksessa. He kokevat tulevansa kuulluiksi ja että heidän näkemyksillään on merkitystä arjen toiminnan suunnittelussa. Tämä vahvistaa luottamusta varhaiskasvatukseen, koska avoin ja positiivinen vuorovaikutus lisää turvallisuuden tunnetta ja kokemusta yhteistyöstä.

No hyvin semmoinen vahva tunne ollut siitä, että meidät tosiaan otetaan huomioon ja meidän ajatuksilla ja mielipiteillä on merkitystä ja he ovat kiinnostuneita niitä kuulemaan ja niitä kyselläänkin aika ajoin. Joo, on kaikkia tällaisia reissuvihkoja, mihin saa kirjoittaa asioita... ja niitä pyritään sitten tietysti aina sen mukaan toteuttamaan, mikäli se mahdollista on. Kyllä mä koen, että kaikki ainakin ne toiveet mitä meillä on ollut, niin ne on kyllä huomioitu. (Vanhempi 1)

Vanhempi tuo esiin, että hänen esittämänsä toiveet huomioidaan varhaiskasvatuksessa nopeasti ja ne näkyvät konkreettisina muutoksina arjessa. Tämä vahvistaa luottamusta, koska vuorovaikutus ei jää pelkäksi keskusteluksi, vaan keskustelut johtavat myös näkyviksi arjessa.

No mun mielestä aika hyvin tulee. Esimerkkinä se, että kun kyselin viime keväänä, että onko mitään äitienpäiväjuttua tai joulujuttuja tai kesäjuttuja, niin he ottivat heti sen huomioon. Päiväunista ollaan puhuttu, ja he ovat tehneet niin kuin olen toivonut. Mielestäni on ihan ok, että puolin ja toisin pystytään antamaan vinkkejä ja että niitä myös kuunnellaan. (Vanhempi 1)

Kasvattajan näkökulmasta luottamuksen merkitys korostuu erityisesti niissä tilanteissa, joissa lapsella on tuen tarvetta. Tällöin avoin sekä luottamuksellinen keskusteluyhteys mahdollistaa sen, että lapsen tarpeita voidaan tarkastella kokonaisvaltaisesti sekä kodin että varhaiskasvatuksen näkökulmasta.

Yleensä jos lapsella on enemmän tuen tarvetta, on erityisen tärkeää, että kasvattaja keskustelee vanhemman kanssa. Silloin luottamuksellinen suhde vanhemman ja kasvattajan välillä auttaa, että voidaan yhdessä pohtia, mitä lapsi tarvitsee ja miten tuen järjestäminen etenee. (Kasvattaja 1)

Arjen pienissä tilanteissa tehtävät ratkaisut, kuten lepo hetkeen liittyvät järjestelyt, näyttäytyvät merkityksellisinä luottamuksen rakentumisessa. Silloin kun vanhemman toiveet

huomioidaan konkreettisesti lapsen päivässä, se viestii vanhemmille arvostuksesta ja sitoutumisesta yhteistyöhön. Tämä vahvistaa käsitystä siitä, että lapsen hyvinvointi on yhteinen tavoite ja kasvattajat toimivat joustavasti kaikki perheen tarpeet huomioiden.

Esimerkiksi jos vanhempi toivoo jotain muutosta päiväunien pituuteen tai jaksamiseen liittyen, me otetaan se huomioon ja tekevät järjestelyjä sen mukaan. (Kasvattaja 2)

6 Pohdinta

Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin, miten luottamus rakentuu kodin ja varhaiskasvatuksen välillä, etenkin lapsen aloittaessa varhaiskasvatuspolun. Tulosten perusteella luottamus näkyy monenlaisena ilmiönä, joka rakentuu sekä tunnekokemuksen, vuorovaikutuksen että konkreettisten toimintatapojen kautta. Luottamuksen rakentuminen käynnistyy jo varhaisessa vaiheessa ennen varhaiskasvatuksen aloitusta.

6.1 Johtopäätökset vanhempien näkökulma

Vanhempien kokemuksissa aloitusvaiheessa liittyi voimakkaita tunteita, kuten epävarmuutta, haikeutta ja etenkin jännitystä. Tämä osoittaa, että luottamus ei synny pelkästään tiedon varassa, vaan siihen vaikuttavat vahvasti vanhemman emotionaaliset kokemukset.

Varhaiskasvattajien sensitiivinen ja ymmärtäväinen suhtautuminen näihin tilanteisiin sekä tunteisiin tukee luottamuksen syntymistä.

Haastatteluissa nousi keskeiseksi teemaksi avoin ja rehellinen viestintä. Vanhemmat arvostivat sitä, että lapsen arjesta kerrottaisiin mahdollisimman spesifisti ja konkreettisesti, myös haastavissa tilanteissa. Erityisen merkityksellisenä pidettiin yksilöllistä tietoa omasta lapsesta, mikä tietenkin vahvistaa kokemusta lapsen huomioimista yksilönä. Vanhempien näkökulmasta nousee esille myös tunne siitä, että varhaiskasvattajat olisivat aidosti kiinnostuneita heidän lapsestaan. Tämä liittyy vahvasti kokemukseen nähdyksi ja kuulluksi tulemisesta. Kun vanhempi kokee, että kasvattaja tunnistaa lapsen yksilölliset tarpeet, kiinnostuksen kohteet, vahvistuu käsitys siitä, että lapsi on turvassa. Samalla varhaiskasvatuksen toiminnan läpinäkyvyys, kuten päiväjärjestys esillä ja sen avaaminen tarvittaessa ja vanhempainillat. Nämä lisäävät ennakoitavuutta ja turvallisuuden tunnetta. Toisaalta luottamusta voivat heikentää ne tilanteet missä vanhempi kokee, ettei tule kuulluksi tai kohdatuksi tasavertaisena.

Esimerkiksi haastatteluissa esiin noussut kokemus siitä, ettei isän huolta otettu vakavasti. Tämä osoittaa, että yhdenvertainen kohtaaminen on keskeinen osa luottamuksen rakentumista. Tällaiset kokemukset saattavat horjuttaa luottamusta nopeasti, vaikka yhteistyö varhaiskasvatuksessa olisi muuten sujuvaa.

Haastatteluissa nousi myös esiin, että vanhempien puheesta on tulkittavissa luottamuksen rakentuminen olevan prosessimaista ja rakentuu vähitellen arjen keskellä. Ensivaikutuksilla on merkitystä, mutta lopullinen luottamus syntyy usein toistuvien kokemusten ja tunteiden kautta. Tilanteet, miten lasta kohdataan päivittäin tuonti- ja hakutilanteissa tai miten sovituista

asioista pidetään kiinni. Luottamus ei ole siis pysyvä tila, vaan se voi vahvistua tai heikentyä arjen pienissäkin tilanteissa.

6.2 Johtopäätökset kasvattajan näkökulma

Kasvattajien näkökulmasta luottamuksen rakentuminen näkyy tietoisena sekä tavoitteellisena toimintana, jossa korostuvat ammatilliset vuorovaikutustaidot sekä sensitiivisyys perheiden tilanteita kohtaan. Haastattelujen perusteella kasvattajat pyrkivät aktiivisesti tukemaan luottamuksen syntymistä. Aloituvaiheessa panostetaan luottamuksen syntymiseen esimerkiksi tutustumiskäyntien, avoimen keskustelun ja vanhempien kuuntelemisen kautta. Keskeisenä teemana nähdään kyky kohdata vanhemmat yksilöllisesti. Kasvattajan taito kohdata heidän tunteensa, huolensa sekä toiveensa arkeen liittyen, vahvistaa luottamuksen syntyä.

Luottamusta rakennetaan arjessa myös konkreettisesti, kuten viestittämällä lapsen päivän kulusta, tekemällä toiminnasta näkyvää sekä tarjota vanhemmille osallistumista ja vaikutusta varhaiskasvatukseen arkeen. Kasvattajat tunnistivat, että pienellä kynnyksellä tapahtuva viestintä lisää vanhempien turvallisuuden tunnetta. Samoin päivästä yksityiskohtainen tiedon jakaminen ylläpitää luottamusta varhaiskasvatukseen ja kodin välillä. Tuloksista käy ilmi, että kasvattajat ovat tietoisia luottamusta haastavista tekijöistä. Haastavat tekijät ovat esimerkiksi henkilöstön vaihtuminen. Kasvattajat pyrkivät tietoisesti vähentämään siihen liittyvää epävarmuutta avoimella tiedottamisella, sekä huolellisella tiedonsiirrolla.

Kasvattajien näkökulmasta siis luottamus rakentuu vuorovaikutuksessa, jossa korostuu avoimuus, johdonmukaisuus ja vanhempien tasavertainen kohtaaminen. Luottamuksen syntyminen nähdään erityisen tärkeänä myös niissä tilanteissa, joissa lapsella on tuen tarpeita. Toimiva yhteistyö kodin ja varhaiskasvatuksen välillä on keskeistä lapsen hyvinvoinnin tukemisessa.

6.3 Johtopäätökset suhteessa teoriaan

Tutkimuksen tulokset ovat linjassa teoreettisessa taustassa esitetyn kirjallisuuden kanssa. Ilmosen (2005) mukaan luottamuksen rakentuminen prosessimaisena ja arjessa vähitellen kehittyvänä ilmiönä vastaa näkemystä siitä, että luottamus rakentuu päivittäisissä kohtaamisissa ja vuorovaikutustilanteissa. Vanhempien korostama avoin ja rehellinen

viestintä on merkittävä ja tämä tukee Paulin ym. (2018) esiin tuomaa ajatusta. Luottamus konkretisoituu kasvattajien toimintatavoissa, kuten tiedon jakamisessa ja vanhempien kuuntelemisessa. Tutkimuksessa esiin noussut sensitiivisyys ja lapsien yksilöllinen huomioiminen on merkittävä ja yhteneväinen Rutasen ja Laaksosen (2020) havaintojen kanssa. Tilanteet, joissa vanhemmat kokivat, ettei heitä kuultu tasavertaisesti on yhtenevä Alasuutarin (2010) näkemyksen kanssa. Luottamus edellyttää kunnioittavaa ja vastavuoroista keskustelua vanhempien ja varhaiskasvatuksen välillä.

6.4 Tutkimuksen hyödynnettävyys

Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää varhaiskasvatuksen arjessa erityisesti aloitusvaiheen kehittämisessä. Tuloksissa nousi esiin, että aloitusvaihe on perheille usein jännittävä ja tunteikas. Aloituksessa olisi tärkeää varata riittävästi aikaa ja huomioida paremmin lapsen, että vanhempien tarpeet. Tutustumiskäyntien merkitys korostuu, sillä ne auttavat vähentämään epävarmuutta. Tämä tukisi luottamuksen syntymistä jo ennen varsinaista aloitusta.

Tulokset nostavat esiin myös konkreettisia keinoja, joilla luottamusta voidaan vahvistaa arjessa. Tällaisia ovat esimerkiksi avoin sekä rehellinen viestintä. Samoin se, että vanhemmille kerrotaan lapsen päivästä riittävän yksilöllisesti. Ainoastaan yleinen kerronta päivän kulusta ei riitä, vaan vanhemmat arvostavat tietoa juuri oman lapsensa kokemuksista ja päivän kulusta. Lisäksi tutkimus osoittaa, että vanhempien osallisuudella on suuri merkitys luottamuksen rakentumisessa.

Tuloksia pystyisi myös hyödyntämään henkilöstön perehdyttämisessä ja koulutuksessa. Tämä auttaisi ymmärtämään, kuinka tärkeää vuorovaikutus, tasavertaisuus sekä sensitiivisyys ovat luottamuksen rakentumisessa. Samalla tulokset muistuttavat siitä, että esimerkiksi kuulluksi tulemattomuudesta voi heikentää luottamusta.

7 Tutkimusetiikka ja tutkimuksen luotettavuus

Tutkimuksen toteuttamisessa on kiinnitetty erityistä huomiota eettisiin periaatteisiin ja luotettavuuden varmistamiseen. Koska tutkimuksessa käsitellään vanhempien ja varhaiskasvattajien henkilökohtaisia kokemuksia sekä mahdollisesti arkaluontoisiakin tunteita, on tärkeää huolehtia tutkittavien oikeuksista ja yksityisyydensuojasta jokaisessa tutkimusvaiheessa.

Kaikilta haastateltavilta on pyydetty suostumus ennen haastatteluun osallistumista.

Haastattelu on vapaaehtoista ja osallistujilla oli oikeus keskeyttää osallistumisensa milloin tahansa ilman seuraamuksia. Tutkimusaineisto on käsitelty siten, ettei yksittäisiä henkilöitä tai varhaiskasvatuksen yksikköä voi tunnistaa lopullisesta tutkimuksesta. Tunnistettavat tiedot poistetaan litteroidessa ja analysoidessa.

Tuomen ja Sarajärven (2018) mukaan tutkija on keskeinen osa laadullista tutkimusta. Tämä otettiin huomioon, sillä tutkijan omat tulkinnat ja taustat voivat vaikuttaa tutkimuksen tekemiseen. Oma roolini tutkijana korostui haastattelutilanteissa, jossa kohtasin vanhempia, että varhaiskasvattajia. Tehtävänäni oli luoda ilmapiiristä luotettava ja avoin. Tämä mahdollisti haastateltavien kertoa minulle kokemuksistaan luottamuksellisesti ja avoimesti. Pyrin ohjaamaan keskustelua jatkokysymyksillä ja avoimella keskustelulla. Annoin haastateltavalle aikaa ja pyrin olemaan tilanteessa neutraali.

Tiedostin, että oma taustani varhaiskasvatuksessa saattaa mahdollistaa, miten ymmärrän ja tulkitsen haastateltavien vastauksia. Joissain vastauksissa saatoin huomata samaistuvani joihinkin varhaiskasvattajien kertomuksiin. Tämä vaatii pyrkimystä pysyä tutkijan roolissa, eikä ottaa liikaa kantaa haastattelutilanteissa.

Vanhempien kanssa kiinnitin huomiota sensitiivisyyteen. Heidän kokemuksensa on henkilökohtaisia ja joskus saattoi myös olla kriittisiä varhaiskasvatusta kohtaa. Tällöin on tärkeä osoittaa kunnioitusta ja kuunnella ilman arvottamista. Tämä jatkuva reflektio oli tärkeä osa tutkimuksen luotettavuuden varmistamista (Tuomi & Sarajärvi 2018).

Lähteet

- Ahonen, L. (2017). *Haastavat kasvatustilanteet: Lämpimän vuorovaikutuksen käsikirja*. PS-kustannus.
- Alasuutari, M. (2010). Striving at partnership: Parent–practitioner relationships in Finnish early educators’ talk. *European Early Childhood Education Research Journal*.
- Boon, S. D., & Holmes, J. G. (1991). The dynamics of interpersonal trust: Resolving uncertainty in the face of risk. Teoksessa R. A. Hinde & J. Groebel., *Cooperation and prosocial behavior* (s. 190–211). Cambridge University Press.
- Brooker, L. (2008). *Supporting transitions in the early years*. Open University Press.
- Govier, T. (1997). *Social trust and human communities*. McGill-Queen’s University Press.
- Hakyemez-Paul, S., Pihlaja, P., & Silvennoinen, H. (2018). Factors affecting early childhood educators’ views and practices of parental involvement. *Journal of Early Childhood Education Research*.
- Hamm, J., & Mousseau, A. (2023). Predicting parent trust based on professionals’ communication skills. *Education Sciences*
- Helenius, A., Karila, K., Munter, H., Mäntynen, P., & Siren-Tiusanen, H. (toim.). (2001). *Pienet päivähoidossa: Alle kolmivuotiaiden varhaiskasvatuksen perusteita*. WSOY.
- Ilmonen, K. (2005). Luottamuksen operationalisoinnista. Teoksessa P. Jokivuori (toim.), *Sosiaalisen pääoman kentät*. Minerva.
- Karila, K. (2006). Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksessa K. Karila, M. Alasuutari, M. Hännikäinen, A. R. Nummenmaa & H. Rasku-Puttonen, *Kasvatusvuorovaikutus*. Vastapaino.
- Karila, K., Alasuutari, M., Hännikäinen, M., Nummenmaa, A. R., & Rasku-Puttonen, H. (2018). *Kasvatusvuorovaikutus*. Vastapaino.

- Kaskela, M., & Kekkonen, M. (2006). *Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta: Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen*. Stakes.
- Kekkonen, M. (2012). *Kasvatuskumppanuus puheena*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Keskinen, S., & Virjonen, H. (2004). *Vanhemmuuden ja lapsen kasvun tukeminen päivähoitossa*. Tammi.
- Kotkavirta, J. (2000). Luottamus instituutioihin ja yksilöllinen hyvinvointi. Teoksessa K. Ilmonen, *Sosiaalinen pääoma ja luottamus*. Jyväskylän yliopisto.
- Lammi-Taskula, J., & Siippainen, A. (2018). *Vanhempien vuorotyö, lasten hyvinvointi ja yhteistyö vanhempien kanssa varhaiskasvatuksessa*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Leskisenoja, E. (2017). *Positiivisen pedagogiikan työkalupakki*. PS-kustannus.
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto. (2023). *Päiväkodin aloitus ja lapsen sopeutuminen*. <https://www.mll.fi>
- Opetushallitus. (2022). *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet*. Opetushallitus.
- Rutanen, N., & Laaksonen, K. (2020). Äitien luottamuksen rakentuminen kasvattajiin varhaiskasvatuksen aloituksessa. *Journal of Early Childhood Education Research*
- Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.

Liitteet

Liite 1. Haastattelu kysymykset

Vanhemmille:

- Millaisia tunteita teillä oli ennen aloitusta ja miten ne muuttuivat tai vahvistuivat ensimmäisten viikkojen aikana?
- Miltä tuntui luovuttaa lapsi ensimmäisiä kertoja varhaiskasvatukseen — ja mitkä asiat vaikuttivat tuntemuksiinne?
- Millaisena koette suhtenne varhaiskasvatuksen henkilöstöön? Mitkä tilanteet tai kokemukset ovat vaikuttaneet kokemukseenne?
- Millaisia kokemuksia teillä on ollut varhaiskasvatuksessa liittyen siihen, miten teitä vanhempana kohdataan? Miten nämä kokemukset ovat vaikuttaneet teidän tuntemuksiinne?
- Millaisia kokemuksia teillä on ollut liittyen siihen, miten vanhempana voitte osallistua tai tuoda näkemyksiänne esiin lapsen varhaiskasvatuksessa?
- Millaisia ajatuksia teillä on siitä, mikä tukee tai voisi tukea luottamusta varhaiskasvatuksessa?

Kasvattajille:

- Miten huomioitte vanhempien erilaiset tunteet ja reaktiot lapsen aloitusvaiheessa?
- Millaisia elementtejä pidätte erityisen tärkeinä vanhemman ja lapsen ensikohtaamisessa, kun tavoitteena on luottamuksen syntyminen?
- Millaisia tapoja teillä on tehdä toimintaanne tunnetuksi vanhemmille, ja miten koette tämän vaikuttavan luottamukseen?

- Millaisissa tilanteissa olette havainneet, että vanhemmilla voi olla epävarmuutta yhteistyötä tai varhaiskasvatuksen käytäntöjä kohtaan, ja miten nämä tilanteet yleensä näkyvät arjessa?
- Voitteko kuvailla tilannetta, jossa huomasitte luottamuksen syntyvän nopeasti? Entä tilannetta, jossa se rakentui hitaammin?
- Miten käsittelette tilanteita, joissa vanhempi kokee epäluottamusta tai kyseenalaistaa toimintaa?
- Miten pidätte yllä luottamusta vanhempiin silloin, kun tiimissä tapahtuu henkilöstömuutoksia?
- Mitä pidätte kaikkein merkityksellisimpänä tekijänä luottamuksen säilymisessä?

1.1. Tietosuojailmoitus

Tietosuojailmoitus

• Rekisterin nimi	Luottamuksen rakentuminen varhaiskasvatuksessa
• Rekisterinpitäjä	Turun Yliopisto, Kasvatustieteiden tiedekunta, Rauman opettajankoulutuslaitos
• Tietosuojavastaavan yhteystiedot	dpo@utu.fi
• Tutkimuksen kuvaus	Teemme kandidaatin tutkintoon liittyvää opinnäytettä Turun yliopiston opettajankoulutuslaitoksella. Tutkimusta varten kerätään 6 haastatteluaineistoa. Tutkimuksen tavoitteena on tutkia vanhempien ja varhaiskasvatuksen välistä luottamusta
• Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus ja käsittelyperuste	Tutkimuksen aikana kerätään haastatteluaineisto Henkilötietojen EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan mukaisena käsittelyperuste: Käsittely on

	tarpeen tieteellistä tutkimusta varten (yleinen etu 6 art. 1 e- kohta) Käsittely perustuu yliopistolain (558/2007) 2§:ssä asetettuun yliopiston tehtävään ja sen toteuttamiseen yleisen edun nimissä.
<ul style="list-style-type: none"> • Yhteyshenkilö 	Anna Vahtera anevah@utu.fi
<ul style="list-style-type: none"> • Henkilötietoryhmät 	Tutkittavista on kerättyä seuraavia tietoja: nauhoitettu haastatteluaineisto
<ul style="list-style-type: none"> • Tietojen alkuperä 	Tiedot ja aineisto kerätään suoraan tutkimukseen osallistuneilta.
<ul style="list-style-type: none"> • Henkilötietojen säilytysaika 	Haastattelun jälkeen äänite litteroidaan, jonka jälkeen äänitiedosto hävitetään.
<ul style="list-style-type: none"> • Mahdolliset vastaanottajat 	Henkilötietoja ei siirretä eikä luovuteta tutkimusryhmän ulkopuolelle.
<ul style="list-style-type: none"> • Mahdolliset siirrot kolmansiin maihin 	Henkilötietoja ei luovuteta EU:n tai Euroopan talousalueen ulkopuolelle.
<ul style="list-style-type: none"> • Rekisteröidyn oikeudet 	<p>Rekisteröidyllä on oikeus pyytää pääsy häntä itseään koskeviin henkilötietoihin sekä oikeus pyytää tietojensa oikaisemista tai poistamista taikka käsittelyn rajoittamista tai vastustaa niiden käsittelyä. Oikeutta henkilötietojen poistamiseen ei sovelleta tieteellisessä tai historiallisessa tutkimustarkoituksessa silloin, kun poisto-oikeus todennäköisesti estää käsittelyn tai vaikeuttaa sitä suuresti.</p> <p>Poisto-oikeuden toteuttamista arvioidaan tapauskohtaisesti.</p> <p>Rekisteröidyllä on oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Henkilötietojen suojaamisen periaatteet 	Kerätyt henkilötiedot säilytetään Turun yliopiston Seafire-pilvipalvelussa, jonne kirjautuminen vaatii kaksivaiheisen tunnistautumisen
<ul style="list-style-type: none"> • Valitusoikeus valvontaviranomaiselle 	<p>Tutkimukseen osallistuja voi tehdä valituksen tietosuojavaltuutetulle, mikäli kokee tietojensa käsiteltäneen tietosuojalainsäädännön vastaisesti.</p> <p>Tietosuojavaltuutetun yhteystiedot: Tietosuojavaltuutetun toimisto Käyntiosoite: Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki Postiosoite: PL 800, 00531 Helsinki Puhelinvaihte: 029 566 6700</p>

1.2. Saatekirje

TIEDOTE VANHEMMILLE JA VARHAISKASVATUKSEN HENKILÖKUNNALLE

Hyvä huoltaja / varhaiskasvatuksen työntekijä,

Olen Anna Vahtera, varhaiskasvatuksenopettaja opiskelija Turun Yliopistosta (Rauman kampus). Teen kandidaatin tutkielmani, joka käsittelee **luottamuksen rakentumista kodin ja varhaiskasvatuksen välillä erityisesti lapsen varhaiskasvatuspolun alkaessa**.

Tutkimuksen tavoitteena on lisätä ymmärrystä siitä, miten vanhemmat ja varhaiskasvatuksen työntekijät kokevat luottamuksen muodostuvan ja millaiset tekijät edistävät tai haastavat sitä. Tuloksia voidaan hyödyntää varhaiskasvatuksen kehittämisessä ja perheiden kohtaamisen vahvistamisessa.

Mitä osallistuminen tarkoittaa?

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Tutkimusta varten toteutetaan lyhyitä, luottamuksellisia haastatteluja vanhemmille ja varhaiskasvatuksen henkilöstölle.

Haastattelussa keskustellaan esimerkiksi:

- millaisia kokemuksia teillä on lapsen varhaiskasvatuksen aloituksesta
- miten luottamus varhaiskasvatuksen ja kodin välillä on rakentunut
- millaiset tilanteet ovat tukeneet perheen ja varhaiskasvatuksen välistä yhteistyötä

Haastattelu toteutetaan teille sopivalla tavalla (paikan päällä, etänä tai puhelimitse). Haastattelu kestää noin 20–30 minuuttia.

Tietosuoja ja eettisyys

- Kaikki tiedot käsitellään luottamuksellisesti.
- Haastattelut anonymisoidaan, eikä yksittäisiä vanhempia, lapsia tai yksiköitä voida tunnistaa tutkimustuloksista.
- Osallistuminen on vapaaehtoista ja sen voi perua milloin tahansa ilman perusteluja.

Kiinnostuitko osallistumaan?

Jos haluat lisätietoja tai olet halukas osallistumaan haastatteluun, voit olla yhteydessä:

Anna Vahtera
Turun Yliopisto
anevah@utu.fi